

der geloovigen heette? Luther en Calvijn hadden toch óók deel aan de schuld der toenmalige kerk? Ook toen waren daar toch vrome menschen? Ook toen kon de pauselijke kerk zeggen: bij ons gebooren nog wedergeboorten, God heeft ons dus toch niet verlaten, de moeder heeft nog geen scheidsbrief, men mag dus ons ook niet verlaten.

Dit laatste was volkomen juist. Dat n.l. de vrije menschen Gods, Luther en Calvijn, de kerk niet eigenwillig mochten verlaten hunnerzijds, maar dat ze hun vrijheid gebruiken moesten om de kerk tot „Entscheidung“ te brengen, en om te profeteeren van de waarheid, en de gevolgen aan God over te laten.

Waarlijk, men moet zich niet van oud-testamentische beelden bedienen. Want men komt dan terecht bij apologetische redenen die ook de Roomschen letterlijk kunnen voorlezen in een philippica tegen het protestantisme.

En hierom blijven wij waarschuwen tegen elke veronachtzaming van nieuw-testamentische grondgedachten. Men moet niet een „gegevenheid“ zien als het lichaam, waarin zich het verbond kristalliseert, doch de spanning weer aandürven, wijl het moet, de spanning van de betere verbondsbeschouwing, die, in plaats van een statisch verbondsSTATUUT en verbondsINSTITUUT, de levende presente, permanente verbondsGEHOORZAAMHEID voor de aandacht plaatst.

Maar hier raken wij de groote kwestie aan waarover in 't volgende artikel zal te spreken zijn.
K. S.

UIT DE SCHRIFT

De twee zwaarden.

Keer uw zwaard weder in zijn plaats; want allen die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan.

Mattheus 26: 52.

In den hof van Gethsémané slaat Petrus met zijn mes, of zwaard, ruw en plomp-verloren. Hij wil op deze wijze zijn meester „beschermen“.

Maar daar komt Christus tusschenbeide. Weg met dat zwaard! Opdat er plaats zij voor een ander zwaard, het zwaard van God Jahwe, — dat in dezen nacht heeft te ontwaken, naar de profetie, tegen Gods Herder, en dat dien Herder slaan moet, dat Hij sterve — Zou oproekt de Christus.

Op dit woord zijn velen afgekomen, die er iets in meenden te kunnen vinden, dat in de richting van Tolstoi wees. Allen die het zwaard nemen zullen door het zwaard vergaan, — was dat niet het zuiverste anti-militairisme?

Maar hoe ver staan zij, die zoo spreken, buiten den gedachtenkring van de Heilige Schrift. Met name, wanneer deze ons verhaalt van Gethsémané. Christus spreekt zich niet uit hier over „het vraagstuk van „den“ oorlog“. Evenmin pro als contra. Over dit vraagstuk spreekt de bijbel wel, maar op andere plaatsen. Hier niet. Hier constateert de Christus eenvoudig het feit, dat het zwaard, dat van deze wereld is, geen enkele kwestie oplossen kan; laat staan, dat het de gróóte kwestie, het vraagstuk van recht en genade zou kunnen oplossen.

Wat Christus zeggen wil, komt eigenlijk op hetzelfde neer, als wat de Prediker schrijft. De Prediker immers zegt ook, dat heel dit leven beheerscht wordt door de wet van kracht-en-tegenkracht, wicht-en-tegenwicht, stroom-en-tegenstroom, slag-en-tegenslag. Geen enkel zwaard, zegt Hij, geen enkel zwaard slaat naar één kant. Het slaat óók hem, die het hanteert. Het komt nooit tot dóór-braak, het komt nooit uit zichzelf tot een láátste woord.

Het werpt de wereld heen en weer, op en neer; maar het blijft altijd staan tusschen de twee polen van: de ultieme macht en van: de ultieme machteloosheid.

En daarom maakt het zwaard van deze wereld ook zoo moe. Ach, het heet onze „ultima ratio“. Maar eigenlijk is die naam te veel, want het wordt nooit een „ultima“ ratio, een laatste argument. Wanneer het ooit aan het zwaard gelukken kon, dát te worden, dat ééne, één van de ultima, een van de láátste, de definitieve dingen, dán zou het, hoe verschrikkelijk ook, althans dien éénen zegen spreiden: dat het een vraagstuk oplossen kon. Maar het kan dat niet. Het kan de oplossing slechts verschuiven. Het brengt nooit een volledige overwinning. En nooit een volledige nederlaag.

Wat wil dus Petrus met dit zwaard? Wat wil hij er hiér mee? Wat wil hij er nú mee? Vandaag gaat het om het zwaard van God. Zwaard, ontwaak tegen Mijn herder. Sla dien herder. En de schapen zullen verstrooid worden, — alleen een wonder kan ze weer bijeen vergaderen, niet eenig zwaardgeweld. Het zwaard, dat heden slaan moet, dát zal van bovenaf slaan. Góð zal het in Zijn hand hebben. En Hij

zal ermee slaan naar het hart van Zijn Zoon, en het hart doorklieven. Tegenover elk ander zwaard, dat een slag toebrengt, maar straks zijn slag pareeren ziel, staat nu dat zwaard van God, dat alleen maar zelf zal slaan, maar dan met een slag, dien niemand kan pareeren; alermint de Menschenzoon.

Maar daarom zal dat zwaard van God, waarmee Hij naar Zijn herder slaat, ons ook de oplossing brengen. Het zal elk ander zwaard daarin beschamen en overwinnen. Het zal den kringloop van de dingen van deze wereld, van deze zwaardsmedende, zwaard-scherpende, zwaardbewegende wereld, doorbreken in rechte vaart, met rechten slag. Het zal van boven af de rechte lijn van Gods geweld, en van Zijn toorn, doen breken door den cirkel- en den kringloop van de dingen van beneden. Het zal niet, als het zwaard van deze wereld, zich bewegen binnen den kring van de „algemeene“ genade en van het „algemeene“ oordeel. Doch het zal, omgekeerd, het oordeel gansch „bizar“ maken, want het zal onweerstandelijk zijn. En het zal door die bizonderheid van het oordeel, het zal door de waarachtig ultima ratio van de wraak van den toornenden God, óók meteen ons brengen de bizondere genade. En die zal van geen wankelen weten. De vrede, dien het zoo verwerft, zal niet weer door een tegenbeweging worden ongedaan gemaakt.

De twee zwaarden. —

Ons zwaard?

Heden slaat het zwaard in Versailles. En morgen wordt die slag weer ongedaan gemaakt. Heden slaat het zwaard van Venizelos. En morgen wordt de slag teruggeketst. Heden drijft het zwaard iemand in de gevangenis. En morgen komt — de Prediker zegt het immers zelf — de gevangene van heden als een zwaardddrager uit de gevangenis breken, en jaagt den zwaardddrijver van vandaag morgen zelf in de gevangenis.

„En al die dingen worden zoo moe, dat het niemand uitspreken kan“. De vermoeiende gang van het zwaard van beneden is precies evenzeer vermoeiend als het waaien van de winden, heen- en-weer, het stroomen van de rivieren naar de zee, en het straks weer opvaren van die wateren in dampen, in wolken, naar boven, opdat zij vandaar weer de bergen met sneeuw en de dalen met water vullen. In dien ommekeer van winden en van wateren, in dat heen-en-weer beweeg van leven tusschen wieg en graf, is óók het zwaard van deze wereld opgenomen.

Maar het zwaard dat God nu heden zal bedienen is aan die heen-en-weer-beweging ten éénnemale onttrokken. Het slaat niet in de „keer-weer-jaan“ van menselijke beweging, maar het slaat van bovenaf met één slag. Deze Zwaard-hanteerder, God, EEN slag toegebracht hebbende, zal voorts in eeuwigheid gezéten zijn. Zijn zwaard is anders dan het onze. Het onze hakt de knopen door. Maar wie een knoop doorhakt, legt juist daardoor een nieuwen knoop in het weefgetouw der wereld. God echter zal vandaag met Zijn zwaard den knoop van het recht niet doorhakken, maar ontwarren. Want Hij zal de laatste betaling, Hij zal de „ultima“ ratio in de wereld heden brengen. Gethsémané. En Golgotha. En verlaten. En vloek. En eeuwig oordeel.

Laat nu dát zwaard maar komen, Simon Petrus. En dát zwaard alleen. En houd gij met uw zwaardslag de hand niet tegen, die met één slag-van-Góð de majesteit vertoonen zal van de ultima ratio, in het pleit van zonde en genade, van verwerping en verkiezing, van hemel en van hel.

Petrus, uw zwaard is zoo vermoeiend. Want ál wat de Prediker ziet „onder de zon“, tot het blinkend zwaard toe, het maakt zoo móé.

En de vermoeidheid van den Prediker is heden vol geweest in de ziel, den geest van Christus Jezus. Wat was Hij moe, toen Hij in de Paaschzaal zeide, tot wie ook daar met zwaarden kwamen: het is genoeg. Wat was Hij moe, toen Hij tot Petrus zeide: weg met dat zwaard; van nacht kunnen wij niet meer in den draakolk blijven; nu móét Ik zinken.

Ach ja, Hij was zóó moe, dat de Prediker in Hem vervuld is.

Zwijgen was dan ook het eenige, dat over bleef straks. Wie zwijgt niet, als de „ultima“ ratio van God in deze wereld komt?

Dat alle engelen nu juichen: het zwaard zal slaan den éénen slag. Vol-vloek-slag. Genade-slag.

Gezegen worde nu voor God: den drinkbeker zal Hij drinken, Hij, onze herder.

En dan zal het zwaard rusten: de groote slag zal dan zijn toegebracht. En de vrede rijst voor eeuwig, de vrede, die alle verstand te boven gaat. Gethsémané, Golgotha.

En de twee zwaarden.

K. S.

KERKELUK LEVEN

Pluriformiteit der kerk en epigonisme (nieuwe reeks) XVII

Tot nog toe hebben wij ons voornamelijk met Dr A. Kuiper bezig gehouden. Al zou er over hem veel meer te zeggen zijn, de vrees, dat deze reeks te lang zou worden, houdt ons er van terug, nog meer uit zijn werken aan te halen. Thans volgde dus naar belofte nog zeer kort iets over Dr H. Bavinck.

Wanneer wij ook hem ter sprake brengen, dan geschiedt dit met dezelfde bedoeling, als welke ook voorzat bij de bespreking van Dr A. Kuiper. Wij willen n.l. aantoonen, dat men óók bij Bavinck niet heeft te denken aan een streng-uitgewerkte, logisch-doordachte „leer“ der pluriformiteit. Wel wordt ook ten aanzien van Bavinck het voorhanden zijn van zulk een „leer“ beweerde door Prof. Hepp, die zelfs constateert, dat Kuiper en Bavinck een „nieuw element“ aan „de oude leer“ hebben toegevoegd, n.l. „dat de pluriformiteit een moment van ontwikkeling beteekent“. Dat evenwel niet alleen zulk spreken van „de oude leer“ te boud is (gelijk wij in onze eerste reeks aantoonde), maar dat om diezelfde reden ook de bewering omtrent het „indragen van een nieuw element“ in den grond der zaak al te flatteus is, worde thans ook ten aanzien van Bavinck in het kort aangetoond.

Misschien is het niet ongeoorloofd, te beginnen met een herinnering uit het eind van Bavincks leven. Bavinck stierf 29 Juni 1921. Ter synode van Leeuwarden, 1920 (eind Augustus, begin September) heeft Bavinck een rapport ingediend inzake de voorstellen van particuliere synoden, rakende de belijdenis. Wij mogen wel aannemen, dat dit rapport niet alleen door Bavinck zelf geconificeerd is, maar ook zijn eigen meening weergeeft, althans niet daartegen strijdt. In dit rapport nu merkt Bavinck op, dat de rapporteerende commissie met die particuliere synoden van oordeel is, dat de nadere formulering en uitwerking van sommige punten in de belijdenis in dezen tijd noodzakelijk is. Bavinck, als rapporteur, zegt dan, dat dit met name geldt van enkele punten, die in de voorstellen der particuliere synoden op den voorgrond treden. Het eerste van die punten is: de goddelijke ingeving en autoriteit der Heilige Schrift. En het tweede is: „de leer over de ware en de valsche kerk, in verband met de thans door velen aangenomene pluriformiteit der kerk“. Voorts was er nog een derde punt. En dan volgt deze merkwaardige uitspraak: „van al deze“ (over de drie genoemde vraagpunten zich uitsprekende) „artikelen“ (der belijdenis) „mag vrijmoedig en zonder vrees voor tegenspraak worden uitgesproken, dat hunne bespreking in de belijdenisschriften niet meer staat op de hoogte en niet meer beantwoordt aan de behoefte van dezen tijd. Zij vertolken niet duidelijk en volledig het gevoel meer, dat daaromtrent tegenwoordig over het algemeen in de Kerken leeft“. De commissie „meent zich hierbij van een nader, uitgewerkt betoog te mogen onthouden, wijl de feiten van den dag dit luidt verkondigen en de bewijzen voor het grijpen zijn“.

Het is eigenlijk jammer, dat het hier overbodig genoemde betoog, en daarmee de op dit terrein zoo broodnoodige concretiseering, achterwege gebleven is. Want wel liggen de bewijzen voor het grijpen, dat er inzake de pluriformiteit der kerk al lang vóór 1920 uitspraken met groote stelligheid zijn gedaan, welke zich niet lieten terugvinden, duidelijk noch onduidelijk, volledig noch onvolledig, in de belijdenis. Maar intusschen is het nog niet duidelijk, of de „in onze Kerken“ over het algemeen gangbare „leer“ der pluriformiteit naar het oordeel van den rapporteur, en van de commissie, met de belijdenis toch wel te vereenigen valt. Dat zij er mee strijdt, wordt niet beweerd; dan zou trouwens de zaak veel ernstiger zijn moeten aangepakt. Maar of de „gangbare“ pluriformiteitsopvatting ermee vereenigbaar is, wordt niet nader onderzocht. Was dát gebeurd, dan zou tusschen de ééne en de andere tendenz moeten onderscheiden zijn, en was meteen wel voor den dag gekomen, dat er alleen maar een „leer“ bestond in de verbeelding. „De“ door velen aangenomene pluriformiteit, zegt Prof. Bavinck. Het kleine woordje „de“ was hier nóg te groot. Al te gemakkelijk is dus toen geconstateerd, dat „de“ pluriformiteit door velen aangenomen is, en dat nu op grond van „wat er in de kerken leeft“ uitbreiding der belijdenis komen moet.

Ach ja, er „leefde“ wel wat in de kerken. Het „leefde“ echter, zooals er meer in dien tijd geleefd heeft. Wij hebben een tijd gehad, waarin de eerbied voor het genie van Dr A. Kuiper, en de vreugde over het in het openbare leven doorwerkende succes van zijn werk op wetenschappelijk en staatkundig gebied, zóó groot was, dat men min of meer bij hem zwoer, zonder echter altijd te vragen, of men zijn gedachten recht verstond, en — of ze juist waren. Er is meer in Kuipers boeken, waaraan thans bij zijn oprechte leerlin-

gen en hun to streep de plu zekere kenis, diepgat heeft 4 punt li maar a niet m Dit 4 men m latinge Reed over d heenge hij g het w echter stelde raliteit machti loogtra spreke dale ra tijd, w hij hen hij Dr orde, d scherpe synode spreke grein n begrip matiek hem is had óól van Dr (Acta, : lieven Lezer wij het problee andere beteeke Buizer, brochur formite heid gri term lu dan toe uitbreid mensch veroor Er is nieuwe waarlijk Ook l zichzelf debatter daaraan zijn, da 343, v.v. reeds le thans n Bavinck ingrijpe zijn on tisch-arg sprake, zijds on variéerd biedt (v en aanl plaats e van „pl aanduid verdeel bekamp overgan al evenn wordt i cyclopæ den cer van Ber den, ech woord aan de Er is schaduv miteit, d wordt a anderen ben te vóór Mi geleden heb dat zonder v voudige spraak erkennin te zien. Jezus w missie-a met zul behande onthreel een refe teit aan